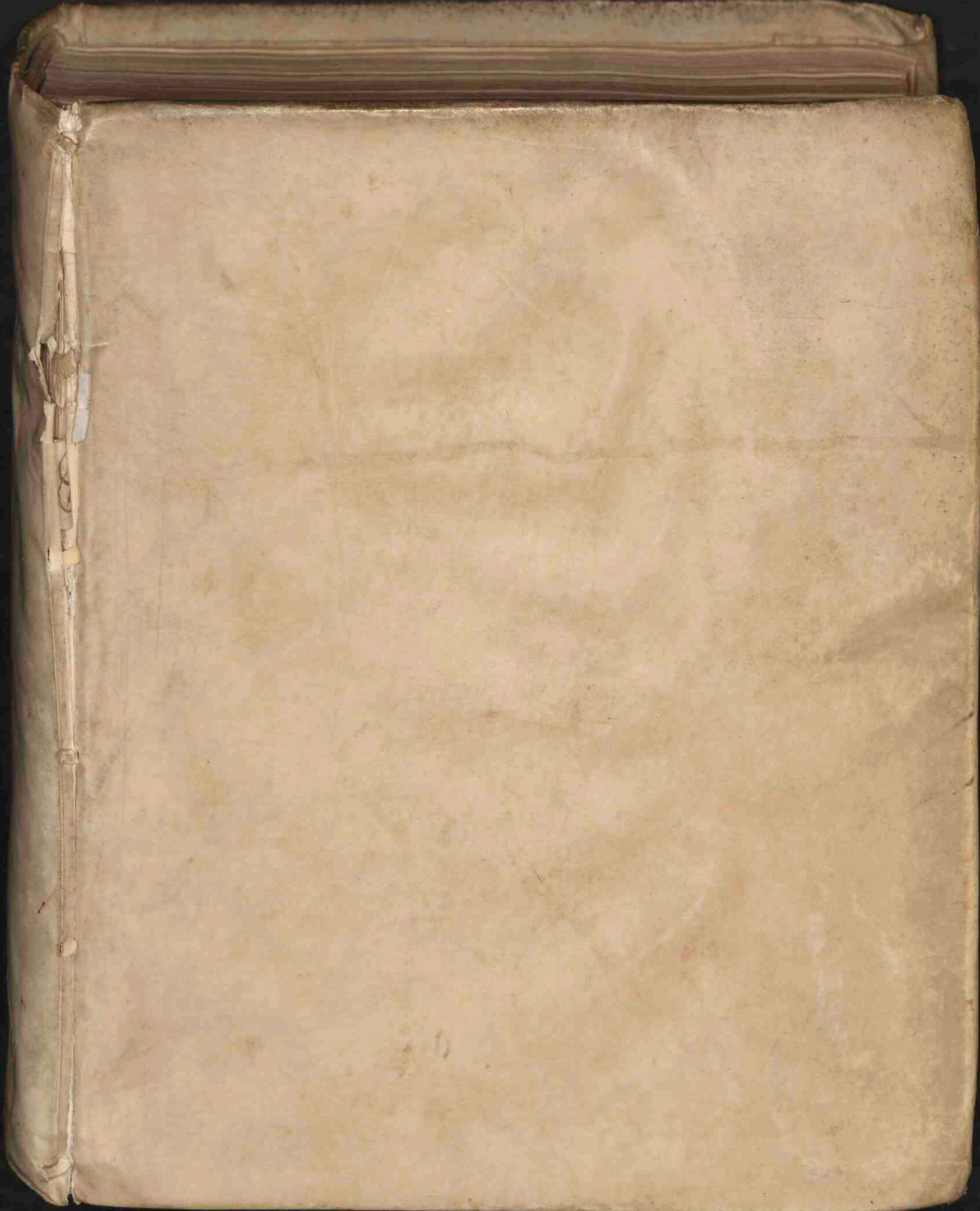

Disputatio juridica inauguralis de foro competenti

<https://hdl.handle.net/1874/345770>

Miscellanea Doctrina

Quarto ~~z~~ n° 192

1. Verhoeven, J. De foro competenti.
2. Roepaer, T. de. De angina vera.
3. Galenus, J. De Pleo, seu Pleura passione.
4. Siebeda, P. De Leucophlegmatia.
5. Nottelmann, B. A. De melancholia.
6. Vraesen, J. De pactis inter emptorem et venditorem
compositis.
7. Voort, L. van. De hereditatis partitione.
8. Mys, S. J. de. De pignoriibus et hypothecis.
9. Heicop, H. De sententiis.
- X 10. Dieu, L. de. De angina.
11. Overcamp, J. De tympanitide.
12. Kerleen, G. De ictero.
13. Lepie, O. De hydrope anasarca.
14. Neurenbergh, J. à. Ad legem Rhodiam de jactu.
15. Windhausen, J. J. De gangraena et sphacelo.
16. Schiffart, H. von. De ictero.
17. Pocamora, T. de. De diabete.
18. Prompter, G. H. De febre quartana intermittente.
19. Brökelman, J. A. De stratagematibus bellicis et
forensibus.
20. Horst, R. van der. De emptione et venditione.
21. Borman, N. De testibus.
22. Lipstorff, H. De venae sectionis usu et abusu.
- X 23. Skuelen, J. C. van der. Ad legem Juliam maiestatis.
24. Clotherbooke, G. De publiciana in rem actione.

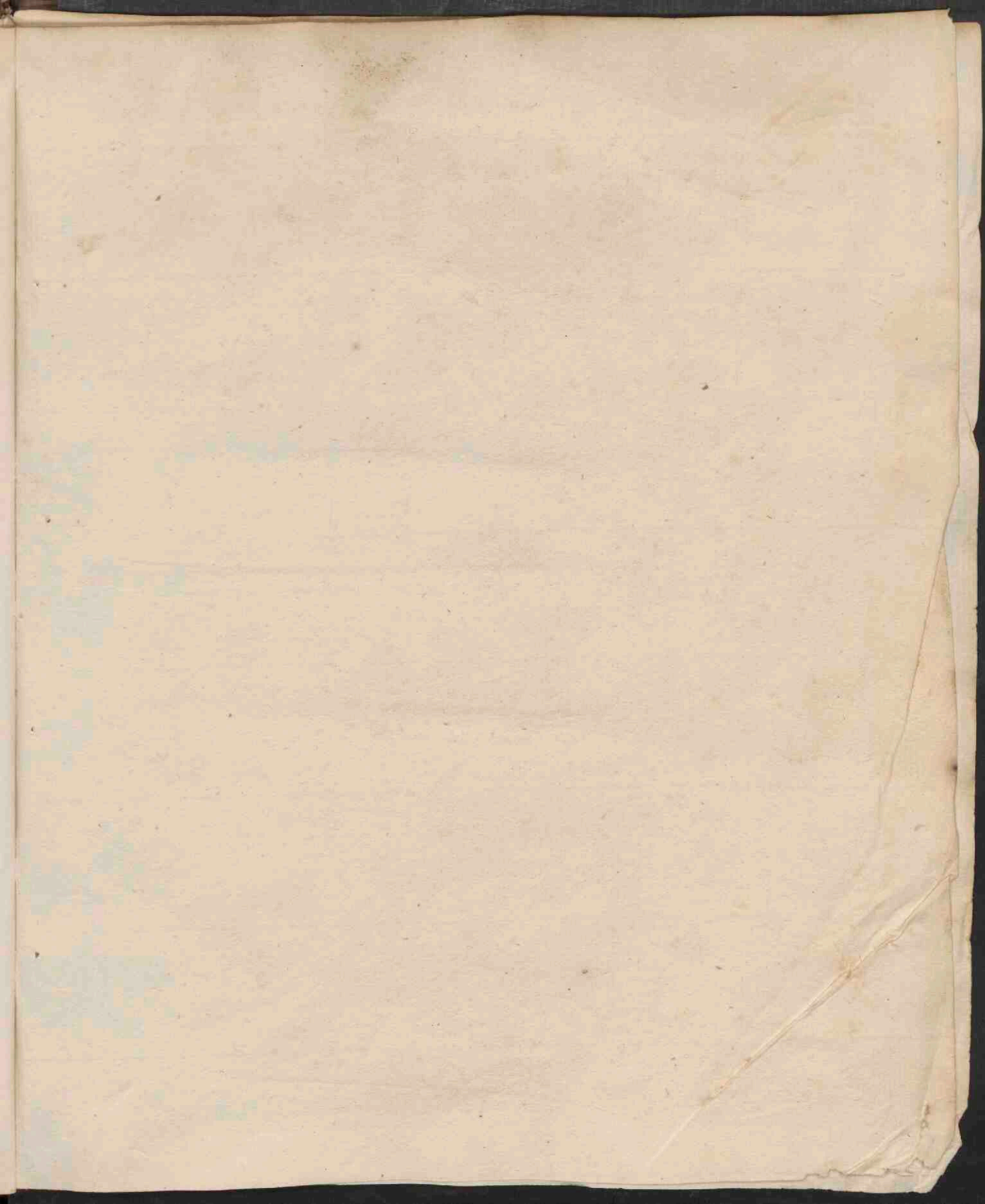
25. Teutsch, ^{Hoy} A. De tincturis Martialibus.
26. Suchland, T. F. De paralyti metallariorum.
27. Os, M. van. Ad Legem Juliam majestatis.
28. Honk, P. De nuptiis.
29. Suchtelen, J. à De repudiis et divortii.
30. Christiani, D. De momentis temporum periculosos.
31. Goor, J. G. à. De muro communi.
32. Leeuwen, A. à. De dysenteria.
33. Warmvliet, W. G. van. De inventario haereditario.
34. Tilborgh, N. De dominationis jure.
35. Althusius, J. Ad Leg. cccvii de Reg. Jur. Antiq.
36. Huller, H. G. Positiones juridicae.
37. Wiermann, A. De suppressione mensium.
38. Borgesius, G. De auctu.
39. Canter, H. De saliva.
40. Vastrick, A. De usufructu.
41. Struyckman, G. De melancholia hypochondriaca.
42. Eyfl, Th. van. De emptione venditione.
43. Scheuchzer, J. J. De furdo auctente.
44. Bronck, G. De rei vindicatione.
45. Richards, D. De apoplexia.
46. Amersfoort, J. De hysterica passione.
47. Hildebrandt, A. De beneficio excussionis.
48. Huller, H. Decadem quaestionum juris civilis
ad Statutarium Jus Hamburgense.
49. Ackenbout, N. De tutela.

50. Foyert, J. B. De donationibus.
51. Liebergen, D. van. De senatusconsulto Vellejano.
52. Duonecroor, J. Disp. exhibens, Statutam de
munerationum pro existentia dei.
53. Eck, M. van. De arbitris compromissariis.

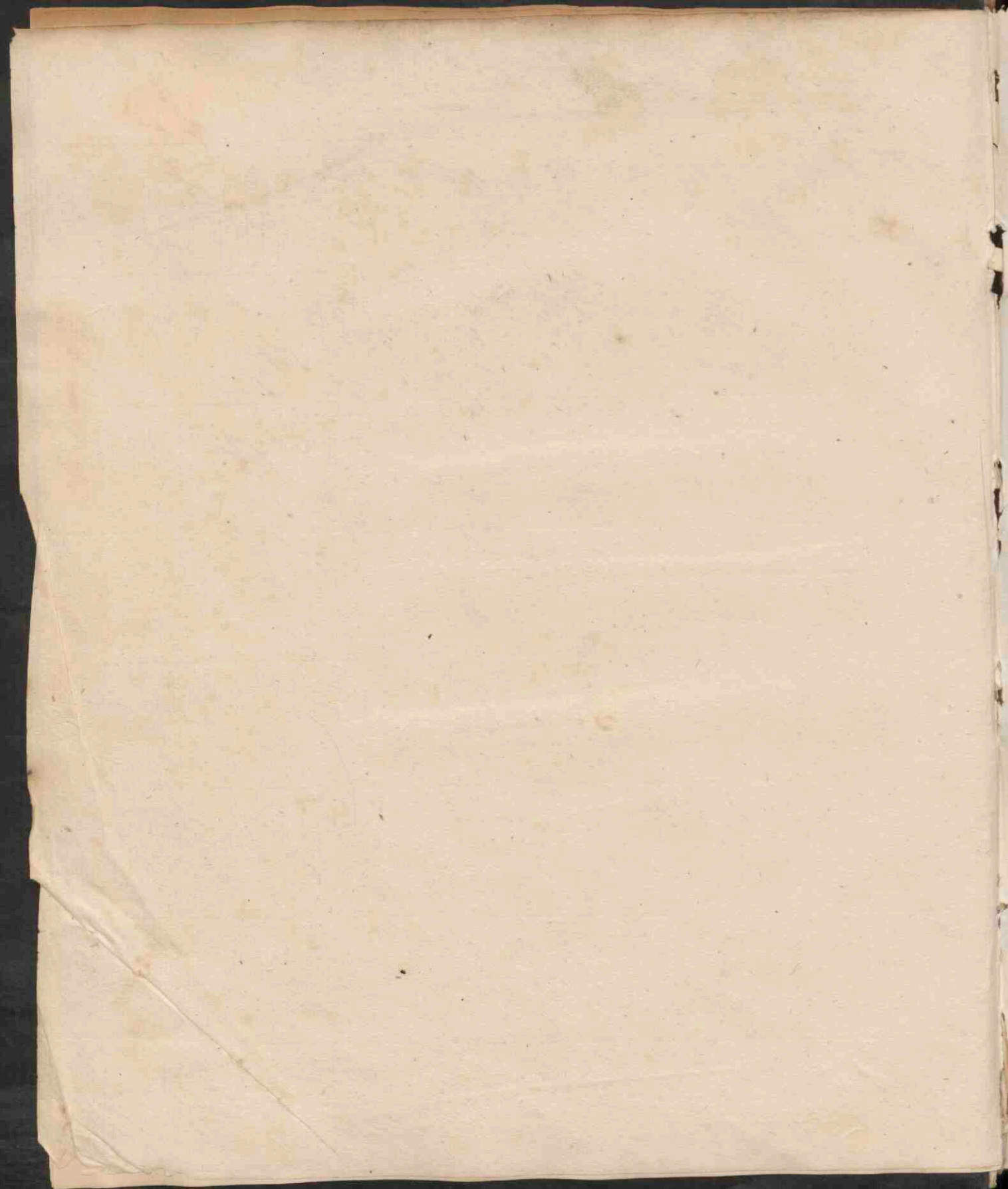
1

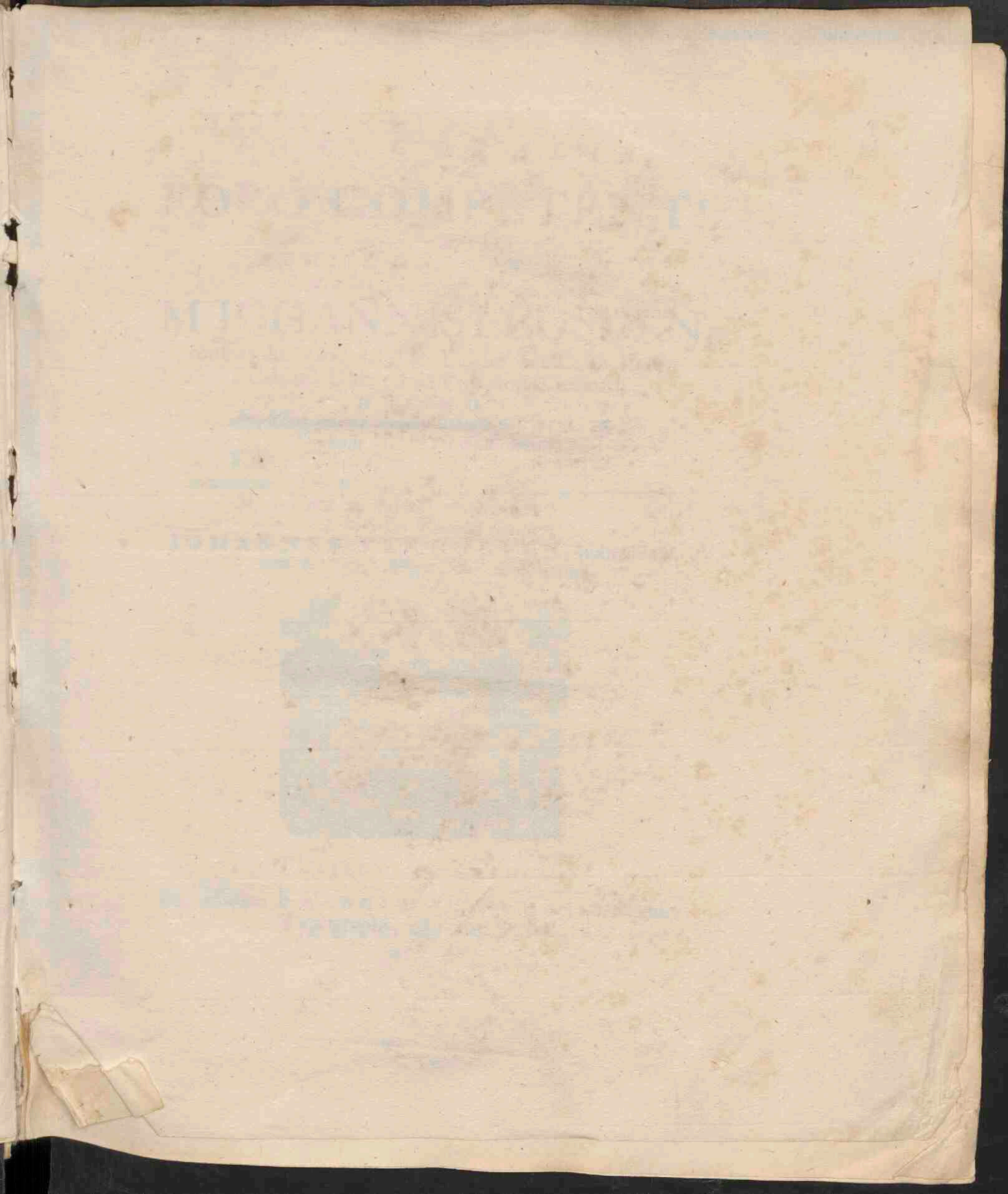
[Faint, illegible handwriting at the top of the page]

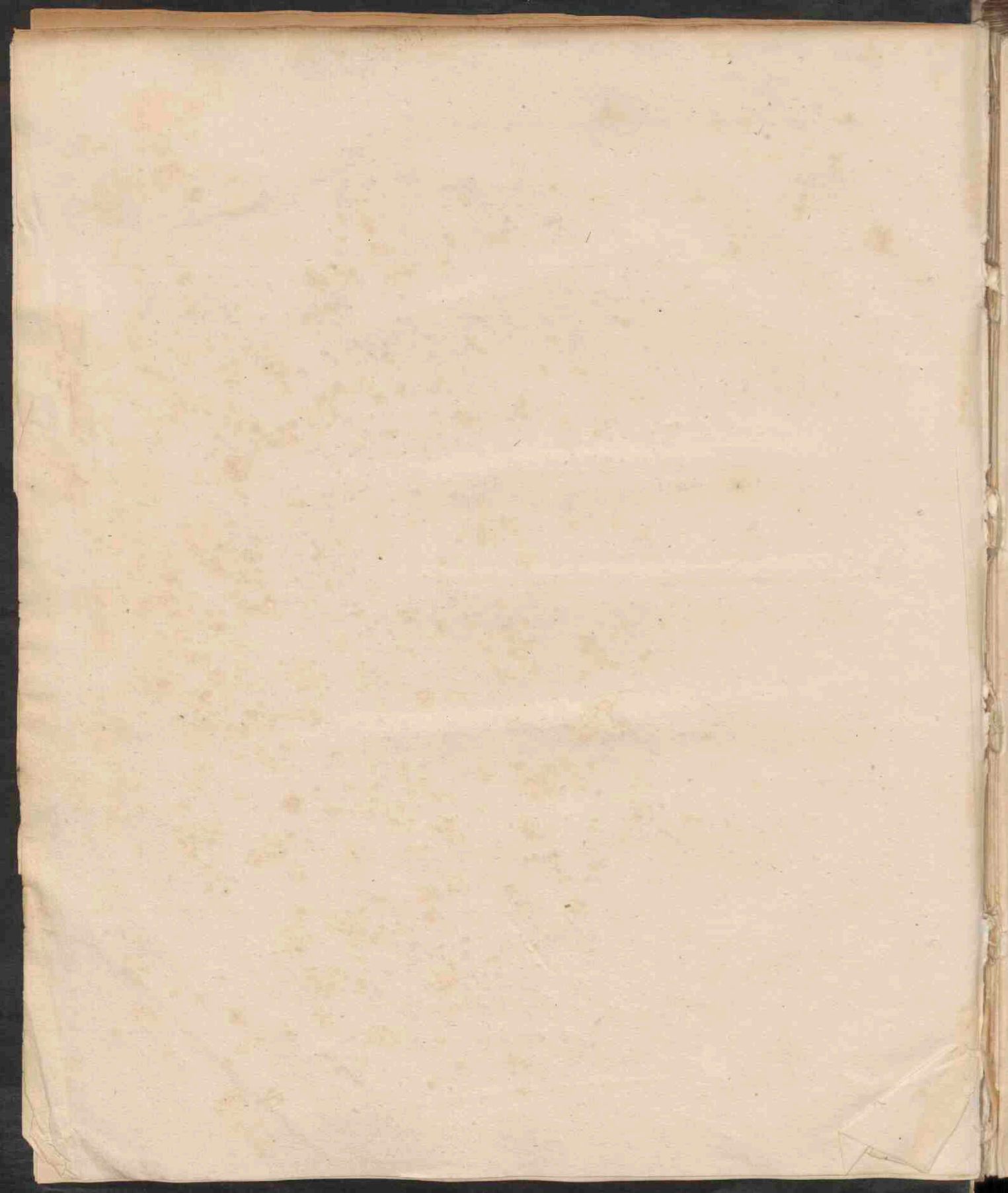
1693

DISPUTATIO JURIDICA
I N A U G U R A L I S,
D E
FORO COMPETENTI,

Q U A M,
AUSPICE DEO OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. JOHANNIS LEUSDEN,

Philosophiæ Doctoris, & Linguae Sanctæ in Illustri
Academiâ Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

Amplissimi Senatûs Academici consensu, & Nobilissima

Facultatis JURIDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum Examini subjicit

JOHANNES VERHOEVEN, Isulstadiensis.

Ad diem 20. Martii, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō lōc xciii.

DEO OPT. MAX.

PATRIÆ PATRIBUS

Amicis conjunctissimis

NEC NON

JURISPRUDENTIÆ

CULTORIBUS

S A C R U M.

JOHAN. VERHOEVEN.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS,

DE

FORO COMPETENTI.

*Um a naturâ ita inter mortales
fit comparatum, ut multæ lites,
per plurimamque dissidia inter eos
orientur, juxta illud poëta,*

*Non focer a genero, non hospes
ab hospite tutus*

*nullum præstantius potuit huic malo adinveniri re-
medium, quam ut a dissentientibus, unus pluresve
eligerentur, quibus & quæstiones proponerent, &
quorum decisionibus acquiescerent, quod usu ita in-
valuit, ut nulla non gens moratior, tales sibi ele-
gerit, quorum judicio auctoritate publicâ, omnia
essent adjudicanda, inde procul dubio iudices di-
cti, potestas vero eorundem circa quæstiones deci-
dendas, ratione litigantium, forum dictum fuit,
de quo, pro ingenii nostri, (quod per quam exi-
guum sentimus) facultatibus pauca proponere, ani-
mum induximus, ne autem illotis manibus mate-
riam hanc, (jure Civili, moribusque usitatissi-
mam) aggredi videamur, fori originem & homo-
nymiam paucis præmittemus.*

Uidam dictum volunt forum a fando seu loquendo, unde forum loquax alibi dici, legimus, sed rectius, a ferendo quod Varro scribit *lib. iv. de Lingua Latina*, quia eum in locum litigantes causas suas deferunt, uti mercatores res venales in forum. Quod ad vocis homonymiam, variè id sumi legimus, aliquando pro negotiationis loco, vocaturque græco verbo ἐμπόριον, id est oppidum, vel alio quolibet loco, quò mercatores, mercaturæ causâ, convenire solent *Sallust. in Jugurth. erat, haud longè ab eo itinere, quo Metellus pergebat oppidum Numidarum, nomine vacca, forum rerum venalium &c.* 2. Forum, exercendorum Judiciorum locum, designat, ut *Virg. lib. 5. Æneid.*

Indicitque forum &c.

3. Eum locum, in quo magistratus jus terrendi habet & in facinorosos animadvertere potest *l. 239. §. 8. ff. de verb. signif.*, denique locum, in quo reus habet domicilium. Atque ex his haud difficulter colligi potest, quot personæ ad constituendum forum requirantur, tales sunt iudex, actor & reus, iudex est, qui de causâ cognoscere potest *l. 14. C. de judic.* actor est qui provocat reum in jus, reus est is, cum quo in Judicio agitur *§. 3. Inst. de perpet. & tempor. act. l. 3. ff. de probat. & præsumpt. l. 5. & seq. C. de edendo*, forum competens est ratione judicis, quando judici concessa est facultas de tali causa cognoscendi & judicandi, ratione rei, est ille locus, cui reus immediatè est subjectus, & in quo necessàrio ab actore est conveniendus.

I. I.

Notissima est de foro regula, actor sequitur forum rei *l. 3. C. ubi in rem act. l. 2. C. de jurisd.* Reus tribus modis fortitur

titur forum, loco domicilii, loco contractus, (cujus appellatione etiam veniunt delicta *l. 5. princ. C. de jurisd. l. 15. ff. de donat. l. 20. ff. de judic. l. fin. ff. de accus.*) & loco rei sitæ. Triplici modo acquiritur domicilium, vel ex republicâ, Origine, vel suâ cuique voluntate. Respublica tribuit omnibus Civibus domicilium in urbe Româ, quæ communis omnium patria est *l. 33. ff. ad municip. l. 6. §. 11. ff. de excus. tut.* Ideoque omnes qui Romæ inventi essent, ibi conveniri poterant, seque ibi defendere cogebantur, nisi habeant specialem rationem juris revocandi domum, tales primo sunt legati, hoc adeo verum, ut, licet Romæ contraxerint, dummodo ante legationem contraxerunt, non compellantur Romæ se defendere, quamdiu legationis causâ ibi morantur *l. 2. §. 4. ff. de judic. l. 8. ff. eodem*, deinde illi etiam qui testimonii causâ evocati sunt, vel qui, quid judicandi causâ, arcesciti sunt, denique illi, qui ut rationem tutelæ suæ reddant, vel restitutionis causâ in integrum, Romam venerunt *l. 2. §. 3. ff. de judic. l. 8. l. 24, 25, 26, 27, 28, 36. §. 1. l. 39. §. 1. ff. eod.*

I I I.

Domicilium constituitur origine, eo in loco, ubi quis aut natus est, aut ubi parentes habitant, dummodo pater ibi habitet, vel domicilium habeat, unde quis dicitur Italus, qui natus est a parentibus Italis, licet in aliâ provinciâ habitet *l. 1. §. 2. l. 6. in pr. §. 1. ff. ad municip.* & licet foro mutaverit & alibi suas ædes fixerit, in loco tamen originis, si ibi sit, conveniri potest *l. 29. ff. ad municip. l. pen. C. de incolis.* Sua cuique voluntas tribuit quoque domicilium in eo loco, ubi quis larem, fortunarum, rerumque suarum summam constituit, & ubi quis sedes habet, unde non sit decessurus, si nihil avocet, *l. 7. C. de incolis l. 5. C. eod.* & ibi regulariter unusquisque est conveniendus *l. 2. C. de jurisd.* quid autem juris sit, si duo aut plura domicilia in diversis locis quis habuerit, iisque ita sit instructus, ut neque hic neque illic minus moretur, designati animi existi-

6 DISPUTATIO JURIDICA

matione djudicandum est, ubi Domicilium habuerit *l. 27. §. 2. ff. ad municip.* eoque casu sufficere in praxi receptum est, ut ibi conveniatur, ubi tempore citationis cum familiâ degit arg. *l. 4. & 203. ff. de verb. signif.* ut testatur *Simon a Leeuwen in Censurâ Forens. cap. XII. §. 5.* Si vero quis non habeat domicilium, ut si quis naviget cum fortunis rebusque suis, relicto domicilio, & ignoratur ubinam sedes suas constituat, potest ut vagabundus conveniri ubique, ubi reperitur *d. l. 27. §. 2. ff. ad municip.*

I V.

Quoniam ibi quis domicilium habet, ubi quis lares constituit, dubitari merito posset, ubi nam studiosi sint conveniendi, dicendum putamus, eo in loco, ubi parentes habitant, quippe hi domicilium ibi non habent, ubi studiorum causâ morantur & idcirco ibi conveniri nequeunt. *l. 2. C. de incol. nisi deliquerint ibi, ubi habitant l. l. C. ubi de Crimin. agi oporteat aut ibi contraxerint l. 2. §. 4. l. 19. §. 1. ff. de judic.* Hodie autem studiosus potest conveniri ibi ubi studet, modo vocetur coram rectore magnifico *Amb. habita C. ne filius pro patre* quippe vocatus coram urbis senatu merito fori incompetentis exceptionem objicere posset *d. Amb.*

V.

Sed de hac *Amb.* grandis quæstio inter DD. est agitata, de quâ hæctenus non satis convenit inter eos: sunt perplurimi qui existimant studiosis hanc fori præscriptionem tam in civilibus quam in criminalibus esse concessam, contra vero plures arbitrantur privilegium fori in civilibus duntaxat causis studiosis esse indultum *dilt. hac amb.* quorum sententia mihi verior videtur, quis enim sibi persuadere posset, Fredericum tantam rem tam frigide dicturum fuisse, ut ne verbulo quidem meri Imperii faceret mentionem, impri-

imprimis cum gladii potestas legem specialem desideret, nec contineatur generali ac indefinitâ oratione, quippe nemo de crimine cognoscere potest, cui id non speciali lege concessum est arg. *l. 1. ff. de offic. ejus cui mand. est. Jurisd. l. 6. ff. de Pign. & hypoth. l. ult. ff. de supell. legat. l. 2. §. 1. l. cum fundus 21. ff. de instruct. vel instrum. legat.* accedit hoc quoque quod Fredericus eum causâ cadere vult, qui studiosum ad judicem non suum traxerit, id autem actioni quidem, non accusationi quadrat: atqui dissent. dicunt, beneficia principum latissimè sunt interpretanda, hoc fatemur hæcenus, nisi aut verbis principis vis inferatur, aut fiat aliquid contra ejus sententiam.

I V I V

Mulieres quoque per nuptias transeunt in forum & domicilium maritorum, licet privilegiata habeant fora *l. 65. ff. de judic.* Viduæ quoque mariti sui forum retinent tamdiu donec alii nupserint *l. 22. §. 1. ff. ad municip. d. l. 65.*, hoc autem quod diximus non obtinet in sponsâ *l. 32. ff. ad municip.* Relegati unde relegati sunt, & quo relegati sunt, possunt conveniri *l. 22. §. 3. ff. ad municip. l. 27. §. ult. ff. eod. de deportatis* hoc dicendum, quod nullum habeant forum, quoniam sunt civiliter mortui, & jura civitatis amiserunt *l. 4. §. 2. ff. de bon. libert. l. 7. §. ult. ff. de capite minutis.* Idem quoque obtinet in servis, quandoquidem pro nullis habentur *l. 32. ff. de reg. jur.* & cum his nulla est actio. *l. 107. ff. eod.* imo quadrupedibus comparantur *l. 2. §. 2. ff. ad legem Aquiliam.*

V I I

Citra domicilium reus quoque sortitur forum ex loco contractus, nam ubi quis contraxit, ibi conveniri debet regulariter *l. 2. §. 4. l. 36. & l. 19. §. 1. ff. de judic.* Cæterum per locum contractus, non semper tantum is est intelligendus,

gendus, in quo contractus est initus, sed is, quem contrahentes respexerunt *l. 21. ff. de obl. & act. l. 3. ff. de reb. aut. judic. possid. l. 19. §. fin. ff. de judic.* quod paullo ante dictum, in loco in quo contractus est initus ibi debere conveniri reum, hoc tali modo est accipiendum, scilicet si debitor ibi reperiatur *d. l. 19. in pr. ff. de judic.* Si vero ibi non reperiatur, actor a magistratu istius loci non est remittendus, ad domicilium rei, ratio hæc est, quia remissio tantum habet locum in criminalibus *l. 7. §. fin. ff. de accus.* Sed eo casu poena in legibus statuitur, ut bona sua ibidem possideri patiatur. *d. l. 19. §. 1. ff. de judic. l. 2. ff. ex quib. caus. in poss. bon. ear. l. 19. ff. de in jus vocando.*

VIII.

Secundum ea quæ diximus, quis potest ex delicto conveniri eo in loco, ubi delictum est commissum *l. 7. §. ult. ff. de accus. vel ubicumque reus reperitur l. 1. C. ub. de Crimin. l. 11. princip. ff. de Custod. & exhibit. reorum.* hinc tritissima regula, ubi te invenio te punio, & hoc adeo verum, ut nec legatus Romæ delinquens revocare domum, nec clarissimi delinquentes fori exceptione uti possint *l. 24. §. 1. ff. de judic. l. 1. C. ubi Senat. vel clariss. confer. verba dict. l. 1. reos, ubicumque reperiuntur, posse accusari, generaliter ac indefinite sunt intelligenda, non solum de eo qui vagatur, sed & de eo qui certum habet domicilium *l. 3. & 13. ff. de offic. pres. & deinde utilitas publica, & disciplinæ publicæ vigor fontem ejus foro subjicit in quo reperitur l. 9. §. 5. ff. de public. & vectigal. d. l. 3. & 13. ff. de offic. pres.**

IX.

Sed quæri hic posset an ad judicem ejus loci, in quo crimen est commissum, petentem ut ad se remittatur, necessario reus sit remittendus, & veriore putamus esse affirmativam sententiam, quia æquum videtur ut ibi extet exem-

exemplum pœnæ, ubi crimen est admissum *Auth. quâ in provinciâ C. ub. de Criminib.* ratio est, quia omnes provinciæ erant sub uno Imperatore. Si grande sit facinus, exemplum in eo statuatur loco ob terrorem aliorum *Auth. si vero. C. ad. l. jul. de adult. l. 28. §. pen. ff. de pœn.* probatur quoque nostra sententia *l. 7. l. 11. ff. de Custod. & exhib. reor. l. 7. §. 4. & 5. ff. de accus. Nov. 134. cap. 5.* Moribus nostris remissiones non sunt necessitatis sed humanitatis, quia singulæ provinciæ reguntur a diversis magistratibus, fitque per literas requisitoriales, quibus iudex, petens remissionem, promittit hac remissione se Jurisdictioni remittentis nihil iri detractum, *Gudel. lib. 4. cap. 2. Sande lib. 1. tit. 2.*

X.
 Dubitari posset; quid juris sit, si in confinio crimen sit admissum, & utriusque territorii iudex de cognitione contendat cujus foro subjiatur reus, existimant quidam, illius, in quo caput jacuit, quia caput est principalis corporis humani pars. *l. 44. ff. de relig. & sumpt. fun.*, alii vero illius, cujus territorium fuerit ingressus, nobis autem illorum sententia magis placet, qui putant, utriusque foro subji, & locum esse præventioni. Si vero in alterius territorio facinus sit inchoatum, in alterius consummatum, puta si hic falsum instrumentum fuerit scriptum, in alio autem loco productum, hoc in casu putamus, utriusque fori Iudicem animadvertere posse, non enim falsi duntaxat tenetur, qui recitat, sed & qui scribit, qui signat, sciens, dolo malo falsum instrumentum *l. 2. l. 1. §. 4. l. 9. §. pœna ff. ad l. Corn. de fals.* ita tamen ut ille præferatur, qui adversarium prævenit, nihil autem interest an illa præventio fiat per apprehensionem, quæ tutior est, an per citationem, arg. *l. 7. ff. de iudic. l. ult. C. de in jus vocando.*

Tertius modus constituendi forum est locus rei sitæ, quippe eo in loco, contra eum, cum quo de possessione vel proprietate ejus experimur, agere possumus, quamvis ibi nec domicilium habeat, nec contraxerit, nec deliquerit *l. fin. C. ub. in rem actio l. un. C. ubi de possess. l. un. C. ubi de hered.* Nihil interest an actio sit universalis an particularis *l. 50. ff. de judic.* Occurrit hic nobis jam quæstio excutienda, sæpissimè inter DD. debellata, an actio in rem tantum in loco rei sitæ, an vero etiam in loco domicilii possit institui, putamus actionem realem & posse institui in loco rei sitæ & in loco domicilii, probatur hoc per textus non obscuros *l. 3. C. ubi in rem actio l. 19. §. fin. ff. de judic. l. 7. C. de hereditatis petit. l. 10. ff. de rei vindic. l. 38. ff. de judic.* ratio est hæc, quia domicilium est forum generale, & habet locum in omnibus causis. Moribus hodiernis in loco rei sitæ maximè actio realis est instituenda *Gudel. lib. 4. de jure novissimo cap. 2. Sande de feud. Gebra tract. 3. r. §. 1.* Non autem solum instituitur adversus possessorem hæc actio, verum etiam adversus eum, qui nomine possessoris est in possessione; puta adversus colonum, inquilinum, commodatarium, *l. 9. ff. de rei vindic. l. 3. §. 2. C. ub. in rem actio*, qui conventus litem suscipere non tenetur, sed, nominando authorem suum, liberatur *dict. l. 2. C. Wissemb. ad in. ff. de jud. ibi 22.*

XII

Hæc omnia quæ hæctenus dicta sunt procedunt, nisi privilegatum forum aliquibus sit concessum, concediturque vel ratione causarum vel personarum, ratione causarum privilegatum forum habent causæ ecclesiasticæ, ut sunt matrimoniales, decimarum &c. quippe hæc debent cognosci coram episcopo in *Can. 3. extra de judic.* Causæ status

tus sunt, in eo loco, ubi de statu quaeritur, expediendæ
l. un. C. ub. Causa status Causæ fiscales coram procuratore
 Cæsaris, ejusque rationali, disceptantur *l. 1, 2, 3, 5. C. ubi Caus.*
fisc. res feudales, in feudis regalibus, & iis quæ ad ea per-
 tinent, solus cognoscit Imperator *cap. unic. apud quem vel*
quos Controv. feud. defm. in feudis non regalibus inter do-
 minum & vasallum, pares curiæ judices sunt legitimi *cap.*
un. de alienat. feud. & cap. un. de prohib. feud. alienat. Pares
 curiæ dicuntur vasalli qui ab eodem domino feudum re-
 cognoscunt *cap. 1. in pr. si de investit. dom. cap. 1. §. quod autem*
de consuetud. reb. feud. si inter vasallos lis oriatur ipse domi-
 nus iudex erit competens *cap. 1. §. præterea de prohib. feud.*
alien.

XIII.

Respectu conditionis personarum privilegiatum forum
 habent Senatores nec non clarissimi viri *l. r. C. ub. Senat. vel*
Clariss. in Criminibus autem & provinciis nullum habent pri-
 vilegium *dict. in.* Cæterum viduæ, pupilli, aliæque misera-
 biles personæ, possunt in prima instantiâ vocare adversarios
 suos coram comitatu principis & ipsæ non tenentur sequi,
 si provocentur, ex Constitutione Constantini in *l. un. C.*
quand. Imperat. inter pupill. & viduas fus dicti. Sunt qui putant,
 nomine viduarum venire illas quæ nunquam nuptæ sunt arg.
l. 242. §. 3. ff. de verb. signif. Sed minus cautè, quum propriè
 loquendo vidua sit ea, cujus maritus obiit, quæ Jcti sen-
 tentia generalis ad specialem casum, de quo agitur in dictâ
 Constantini constitutione, referri non potest, quum enim
 ibi actum fuerit de pupillis tutores non habentibus, quique
 se defendere non poterant, iisque viduæ comparentur, con-
 sequens est, viduas ibi in propriâ significatione sumi, pro iis,
 quæ maritis orbatæ, se ipsas defendere non poterant. Utrum
 autem hæ privilegiatæ personæ contra alias æque privilegia-
 tas utantur privilegio DD. disputant, negantium verior
 est, quoniam in jure receptum, quod privilegiatus contra pri-
 vile-

vilegiatum non utatur privilegio arg. l. 11. §. fin. ff. de min.
 l. 8. ff. de excus. inor. **XIV.**

Quod attinet ad forum militum, his ob remunerationem, excubiarum, & communem exercitus utilitatem, inter alia privilegia hoc beneficium est concessum, ut nullibi conveniri queant, quam coram magistratu potestate vulgò den Krijgsraad l. 6. C. de jurisd. omn. judic. l. 6. ff. de re milit. l. un. C. in quib. caus. milit. hac ratione, ne facile à militiâ abstraherentur, nihil interest an sint causæ civiles an criminales, scilicet si sit militare delictum, ut puta desertio agminis &c. non si sit commune, quippe tum coram iis rectè possunt conveniri, in quorum territorio tale delictum est commissum, nam in l. 3. ff. de re milit. Divi Severus & Antoninus rescripserunt, militem si quid gravius admiserit, ibi poenâ plecti debere, ubi facinus commissum est. Idem quoque dicitur l. ult. ff. de accusat. l. 2. ff. de re milit. ne quis autem existimet ab hoc jure novis constitutionibus recessum esse, tenendum est ex constitutione Theod. & Valent. in C. in quib. caus. mil. for. prescript. ut non poss. privari privilegio eos qui in provinciâ negotiati sunt, si negotiantibus interdicitur privilegio sui fori uti, ergo & multo magis delinquentibus, ne autem diutius animi pendeamus, omnem dubitandi scrupulum adimit Justinianus Nov. 8. c. 12. ibi satis clarè Imperator adimit iis fori prescriptionem. Moribus, in Communibus delictis sive quando ex civili causâ sive quando ex criminali agatur, coram Hollandiæ curiâ, primâ instantiâ, vocari possunt & debent ex placit. Holland. ord. 29. April 1589 nisi per præventionem in flagranti delicto, quis fuerit apprehensus, quod judicatum refert Groenew. de ll. abrog. ad l. 6. C. de jurisd.

XV.
 Explicitis modis, quibus forum constituitur, superest, ut

ut, quibus modis, forum incompetentis fiat competens in eâ causâ, de quâ agitur, paucis exequamur, idque potissimum fit per prorogatam Jurisdictionem, quando partes se sponte subjiciunt isti Judici *l. 1. & 2. ff. de judic.* Hæc prorogatio fit vel ex parte actoris vel rei, ex parte actoris, quando ille judicem incompetentem agnovit, hinc tritissima illa regula, quem quis cognovit in conventionem, cum in reconventionem cognoscere tenetur *l. 22. ff. de judic. l. 14. & Auth. seq. C. de sent. & interloc.* ex parte rei, quando reus vocatus ad incompetentem Judicem respondet intentioni actoris, omiſſa fori exceptione, atque ita litem contestatur, *l. 52. ff. de judic.* Jurisdictio prorogasse dicitur in talem Judicem incompetentem, penes quem est jurisdictio *l. 14. l. 15. l. 18. ff. de jurisd.* non enim subjectio litigantium tribuit ei Jurisdictionem, qui nulli præest Judicio, nec consensus solus litigantium potest eum constituere Judicem *d. l. 1. & l. 3. C. de jurisd. Cujac. de paratit. ad eund. tit.*

X V I.

Controveritur, quando convenerit de causâ Judici, qui Judicio præest, subjiciendâ vel prorogandâ, an ab hac conventionem, suscepto nondum negotio, liceat recedere, affirmat hoc Jurisconsultus Africanus *l. 18. ff. de jurisd. Cujac. tract. 7. ad Africanum Duarenus ad tit. de jurisd. cap. 6.*

X V I I.

Prorogationi valdè affinis est renuntiatio, non modo illa specialis, quâ quis certo foro renuntiat, sed & ista generalis cum debitor aliquis scribit se soluturum pecuniam, ubicumque repertus fuerit, quo casu, ubique locorum conveniri potest *l. pen. C. de pact. l. Contraxisse 21. ff. de obl. & act.* sed etsi pactio & renuntiatio nulla fuerit, si tamen reus ad incompetentem Judicem vocatus ante litem contestatam non opponit fori incompetentis exceptionem, forum agnoscere

sibi competens videtur *l. 30. ff. de Judic. l. pen. ff. de Jurisd. l. 4. C. eod. l. 1. C. ubi de Crimin. modo, sciens incompetentem, id fecerit, non per errorem aut ignorans arg. tit. C. si a non compet. Jud. Cujac. in paratis. ad eundem titul.*

XVIII.

Etiam si singulis controversiis singulæ actiones, unusque Judicati finis sufficiant *l. 6. ff. de except. rei Judic.* Sæpe tamen plures causæ apud eundem Judicem in uno auditorio sunt terminandæ ob diversitatem Jurisdictionis, & fori consortium litigantium *l. 1. § 2. ff. de quib. reb. ad eund. Jud. eat.* ob connexionem & affinitatem rerum *l. 10. C. de judic. vel ob mutuam petitionem seu reconventionem l. 11. §. 1. ff. de jurisd.* Continentia causæ est cohærentia controversiarum propter quarum initium non possunt separari, ut est Judicium possessorium & petitorium *l. 35. ff. de acquir. possess.* Sic quoque causæ in Judicio familiæ eriscundæ & communi dividendo ita sunt connexæ, ut coram eodem Judice peragi debeant, quia ad eandem determinationem tendunt scilicet ut divisio fiat *l. 1. § 2. ff. de quib. reb. ad eund. Jud.* Ex consortio litis fori competens constituitur, scilicet si inter hæredes plures sit pupillus vel vidua, eo casu omnes hæredes propter privilegium pupilli & viduæ, si actionem contra tertium instituunt, qui tertius ad superiorem Judicem vocari aliter non posset, nisi hæ privilegiatæ personæ sint consortes litis, possunt primâ instantia vocari ad supremum judicem *l. un. C. quand. imper. inter pup. & vid. jus dic.*

XIX.

Effectus jam illorum, quæ diximus, hic est, ut judex jam competens factus, debeat utriusque litigantis causas audire, & secundum acta & probata sententiam ferre, ut tali modo finis liti imponatur, non autem contra conscientiam, eo casu, quo acta & probata clara esse & prævale-
re

re videntur, & tamen in Conscientiâ scit rem sese aliter habere, potest, ne polluat suam conscientiam, assumere personam testis, si plures sint judices, si autem plures non existant, remittere litigantes ad superiorem, nam personam testis & judicis in unâ eademque causâ fungi nequit.

.VI

COROLLARIA.

I.

Querela inofficiosi testamenti est ipsa hereditatis petitio.

II.

In emptorem hereditatis transit jus accrescendi.

III.

III.

*Qui Credidit ad reficiendam navem non
habet legalem hypothecam.*

IV.

*Dos Profectitia redit ad patrem filia li-
beris relictis mortuâ.*

II

III